

XÂY DỰNG CHÍNH PHỦ KIẾN TẠO, TẠO ĐỘNG LỰC TĂNG TRƯỞNG BỀN VỮNG TẠI VIỆT NAM

NGUYỄN THANH QUÝ

Tại Việt Nam, xây dựng Chính phủ liêm chính, kiến tạo, hành động phục vụ người dân và doanh nghiệp đã và đang trở thành một phương châm hành động của toàn hệ thống chính trị. Do vậy, thời gian qua, việc xây dựng Chính phủ kiến tạo đã được đẩy mạnh. Chính phủ chỉ đạo các bộ, ngành đẩy mạnh cải cách hành chính, thường xuyên lắng nghe, tiếp thu ý kiến của người dân, doanh nghiệp, tạo môi trường pháp lý công bằng, bình đẳng, thuận lợi cho mọi thành phần kinh tế phát triển và mang tính cạnh tranh khu vực, quốc tế.

Từ khóa: Chính phủ kiến tạo, kinh tế, cải cách thủ tục hành chính

BUILDING OF A DEVELOPMENTAL GOVERNMENT TO CREATE MOTIVATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN VIETNAM

Nguyen Thanh Quy

In Vietnam, the establishment of a clean, innovative, and people-centric Government has become a leading principle for the entire political system. Therefore, in recent years, the construction of an innovative and developmental Government has been actively promoted. The government provides direction to ministries and agencies to enhance administrative reform activities, regularly collects and incorporates the feedbacks of the people and the business community, and creates a legal environment that is fair, equal, and favorable for the development of all economic sectors, making them competitive at both the regional and international levels.

Keywords: Developmental Government, economics, administrative reform

Ngày nhận bài: 20/10/2023

Ngày hoàn thiện biên tập: 27/10/2023

Ngày duyệt đăng: 3/11/2023

Tổng quan về Chính phủ kiến tạo

Khái niệm Chính phủ kiến tạo

Thuật ngữ “Chính phủ kiến tạo phát triển” được nhà nghiên cứu Chalmers Johnson (1982) đưa ra từ những năm 80 của thế kỷ XX khi nghiên cứu về nền kinh tế Nhật Bản và nhận thấy rằng trong sự phát triển thần kỳ ấy, có sự đóng góp quan trọng của Chính phủ với vai trò không chỉ tạo ra khuôn khổ cho sự phát triển, mà còn định hướng và thúc đẩy sự phát triển đó.

Ở Việt Nam, với mục tiêu xây dựng và phát triển đất nước, quan điểm về Nhà nước kiến tạo về thực chất đã được hình thành trong nhiều chính sách. Tuy nhiên, bản chất, nội dung của khái niệm “Chính phủ kiến tạo” chưa được làm rõ. Đến năm 2016, Thủ tướng Chính phủ Nguyễn Xuân Phúc đã chính thức tuyên bố mục tiêu xây dựng một Chính phủ kiến tạo và phát triển, liêm chính, hành động quyết liệt, phục vụ nhân dân. Đặc biệt, thuật ngữ “Chính phủ kiến tạo” xuất hiện chính thức trong văn bản của Nhà nước ta là trong Nghị quyết số 100/NQ-CP ngày 18/12/2016 về việc ban hành Chương trình hành động của Chính phủ nhiệm kỳ 2016-2021. Theo đó, Nghị quyết chỉ rõ: “Dưới sự lãnh đạo của Đảng, sự giám sát của Quốc hội, sự phối hợp của Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị xã hội và nhân dân, nỗ lực xây dựng Chính phủ kiến tạo, hành động quyết liệt, hiệu lực, hiệu quả, hết lòng hết sức phục vụ nhân dân”.

Chính phủ kiến tạo phát triển là Chính phủ làm tất cả những gì có thể để sự phát triển có thể xảy ra. Nói cách khác, đó là một Chính phủ có được năng lực và phương thức nhất định để nuôi dưỡng, dẫn dắt, định hướng và thúc đẩy sự phát triển, nhất là sự phát triển bền vững. Khái niệm “Chính phủ kiến tạo” thường đi đôi với sự “liêm chính”, “minh bạch” và “trong sáng” của Chính phủ.

Đặc trưng của Chính phủ kiến tạo

Từ thực tiễn cho thấy, các chính phủ kiến tạo đều có những đặc trưng như sau:

Một là, Chính phủ chủ động thiết kế ra hệ thống chính sách, pháp luật, thể chế tốt, để nuôi dưỡng

nền kinh tế phát triển.

Hai là, các cơ quan nhà nước hoạt động công khai, minh bạch và có trách nhiệm giải trình.

Ba là, đội ngũ công chức, viên chức được tuyển chọn cạnh tranh, công bằng, đủ năng lực, tâm nhin và tài năng để hoạch định chính sách phát triển, xây dựng các thể chế và phục vụ phát triển.

Bốn là, Chính phủ không can thiệp sâu vào đời sống kinh tế - xã hội của người dân và doanh nghiệp; chuyển từ vai trò quản lý, điều hành sang vai trò kiến tạo phát triển, như định hướng phát triển, hỗ trợ phát triển và quản trị rủi ro trong phát triển.

Năm là, Chính phủ phải hiện thực hóa các chính sách do mình xây dựng. Một Chính phủ hành động, nói đi đôi với làm, siết chặt kỷ cương, xây dựng và hoàn thiện chính quyền điện tử.

Như vậy, Chính phủ kiến tạo là Chính phủ đồng hành cùng thị trường, doanh nghiệp, sẵn sàng đánh thức các nguồn lực cho phát triển, bằng các biện pháp, cách thức khác nhau, dựa trên năng lực có thể đoán định, dự báo được xu thế vận động của tương lai.

Xây dựng chính phủ kiến tạo ở Việt Nam

Việc xây dựng Chính phủ kiến tạo tại Việt Nam trong thời gian qua đã được đẩy mạnh. Theo đó, Chính phủ thể hiện tinh thần luôn lắng nghe, tiếp thu ý kiến của người dân, doanh nghiệp; tham khảo, vận dụng phù hợp kinh nghiệm quốc tế trong xây dựng cơ chế, chính sách, pháp luật; tạo môi trường pháp lý công bằng, bình đẳng, thuận lợi cho mọi thành phần kinh tế phát triển và mang tính cạnh tranh khu vực, quốc tế. Thực tế thời gian qua cho thấy, không chỉ về số lượng, mà chất lượng văn bản pháp luật ngày càng được nâng lên, thật sự đi vào thực tiễn, góp phần tháo gỡ khó khăn cho người dân, doanh nghiệp, nhà đầu tư.

Bên cạnh đó, các cấp, các ngành đã nỗ lực hành động quyết liệt để nâng cao hiệu lực, hiệu quả thực thi pháp luật với nhiều hình thức sáng tạo, linh hoạt; đẩy mạnh cải cách thủ tục hành chính (TTHC), cải thiện môi trường kinh doanh, xây dựng Chính phủ điện tử. Theo Báo cáo số 5972/BC-VPCP ngày 04/8/2023 của Văn phòng Chính phủ về tình hình, kết quả cải cách TTHC, lũy kế từ năm 2021 đến nay, các bộ, ngành đã thực hiện cắt giảm, đơn giản hóa 2.392 quy định kinh doanh tại 194 văn bản quy phạm pháp luật. Đến nay, có 14/22 bộ, cơ quan ngang bộ và 46/63 địa phương đã ban hành các quyết định công bố danh mục TTHC nội bộ thuộc phạm vi quản lý. Tính từ năm 2022 đến nay, các bộ, ngành đã sửa đổi 27 văn bản quy phạm pháp luật để

phân cấp 127 TTHC, đạt 18,1%; còn 572 TTHC đã được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt phương án phân cấp nhưng chưa được các bộ, ngành thực thi. Đến nay, các bộ, ngành đã thực thi phương án đơn giản hóa TTHC, giấy tờ công dân liên quan đến quản lý dân cư đối với 351 TTHC trong tổng số 1.086 TTHC, còn 735 TTHC cần tiếp tục đơn giản hóa... Lũy kế 7 đầu tháng năm 2023, việc cấp kết quả giải quyết TTHC điện tử tại các bộ, ngành lũy kế từ đầu năm đạt 25,46%, các địa phương đạt 34,94%.

Lũy kế từ năm 2021 đến nay, các bộ, ngành đã thực hiện cắt giảm, đơn giản hóa 2.392 quy định kinh doanh tại 194 văn bản quy phạm pháp luật. Đã có 14/22 bộ, cơ quan ngang bộ và 46/63 địa phương đã ban hành các quyết định công bố danh mục TTHC nội bộ thuộc phạm vi quản lý. Lũy kế 7 tháng đầu năm 2023, trên Cổng Dịch vụ công quốc gia đã có hơn 4.450 TTHC được các bộ, ngành, địa phương tích hợp, cung cấp dịch vụ công trực tuyến; tỷ lệ nộp hồ sơ trực tuyến tại bộ, ngành đạt 81,81%, tại địa phương đạt 62,09%.

Các bộ, ngành, địa phương đang tập trung triển khai kết nối các hệ thống thông tin phục vụ giải quyết TTHC cho người dân, doanh nghiệp. Đến nay, đã có 11/21 bộ, ngành và 62/63 địa phương thực hiện hợp nhất Cổng dịch vụ công và Hệ thống thông tin một cửa điện tử thành Hệ thống thông tin giải quyết TTHC cấp bộ, cấp tỉnh và kết nối với Cổng Dịch vụ công quốc gia theo quy định tại Nghị định số 107/2021/NĐ-CP; có 03 bộ và 11 địa phương đã hoàn thành kết nối, tích hợp, chia sẻ tài liệu số hóa giữa Hệ thống thông tin giải quyết TTHC cấp bộ, cấp tỉnh với Kho quản lý dữ liệu điện tử của Cổng Dịch vụ công quốc gia để phục vụ tái sử dụng kết quả số hóa giữa các hệ thống thông tin giải quyết TTHC giúp người dân, doanh nghiệp chỉ cung cấp thông tin một lần. Lũy kế 7 tháng năm 2023, trên Cổng Dịch vụ công quốc gia đã có hơn 4.450 TTHC được các bộ, ngành, địa phương tích hợp, cung cấp dịch vụ công trực tuyến; tỷ lệ nộp hồ sơ trực tuyến tại bộ, ngành đạt 81,81%, tại địa phương đạt 62,09%.

Tuy nhiên, đến nay, việc xây dựng Chính phủ kiến tạo tại Việt Nam vẫn đối mặt với không ít khó khăn, thách thức. Theo đó, vẫn còn những bất cập về thể chế, chính sách và tổ chức quản lý kinh tế; hệ thống luật pháp chưa đồng bộ, còn mâu thuẫn và chồng chéo, thiếu tính thống nhất, khó áp dụng... Nhà nước cũng tham gia quá nhiều vào hoạt động kinh tế trực tiếp thông qua các DNNN. Nhiều điểm

nghe trong hệ thống hành chính còn tồn tại, bộ máy hành chính công kênh, cơ chế phối hợp chưa hiệu quả.

Bên cạnh đó, tính kỷ luật, đạo đức và văn hóa sống của đội ngũ cán bộ, công chức và người dân còn chưa cao... Chuyên môn, nghiệp vụ của cán bộ, công chức còn nhiều hạn chế, không theo kịp thực tiễn phát triển kinh tế, nhất là trong điều kiện kinh tế tri thức, Cách mạng công nghiệp 4.0 đang ngày càng phát triển tại Việt Nam. Thực tế này cũng tạo ra mức độ thiếu khả thi của luật pháp, ngay cả khi đã có chính sách, pháp luật tốt. Theo World Bank, Việt Nam thuộc nhóm nước dẫn đầu thế giới về xây dựng pháp luật, nhưng lại thuộc nhóm yếu kém nhất thế giới về thực thi pháp luật.

Giải pháp tăng cường hiệu quả xây dựng Chính phủ kiến tạo

Để tăng cường hiệu quả của việc xây dựng Chính phủ kiến tạo, góp phần tạo động lực cho phát triển bền vững trong bối cảnh Cách mạng công nghiệp 4.0 cần thực hiện một số giải pháp như sau:

Một là, cải cách tổ chức bộ máy hành chính tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả. Để nâng cao hiệu quả thực thi chính sách và nâng cao chất lượng phục vụ người dân, cần thực hiện tốt việc đổi mới tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị nói chung,

Hai là, chuyển từ mô hình quản trị nhấn mạnh vai trò trung tâm của hành chính nhà nước sang mô hình quản trị có sự hợp tác, phối hợp có hiệu quả giữa hành chính nhà nước với doanh nghiệp (thị trường) và xã hội (các đoàn thể xã hội và người dân) trong quản trị quốc gia và cung ứng dịch vụ công.

Ba là, người dân tham gia vào hoạt động quản lý nhà nước thông qua việc họ có quyền đánh giá dịch vụ do Nhà nước cung cấp, đánh giá hoạt động của cán bộ công chức chính quyền địa phương. Người dân có quyền lựa chọn dịch vụ của Nhà nước hay khu vực khác cung cấp. Người dân phải là một chủ thể tham gia vào trong quá trình đánh giá cán bộ, công chức.

Bốn là, nâng cao năng lực, chất lượng cán bộ, công chức trên cơ sở tiếp tục đổi mới công tác cán bộ và chế độ công chức; từ khâu tuyển chọn, phân công công việc, đào tạo bồi dưỡng nâng cao đến khâu đánh giá.

Năm là, đẩy mạnh công tác phòng, chống tham nhũng; tăng cường xây dựng đạo đức công vụ. Tham nhũng ảnh hưởng nghiêm trọng đối với việc thực hiện một Chính phủ kiến tạo phát triển, cần tăng cường xây dựng đạo đức, giám sát, thanh tra đối với đội ngũ cán bộ, công chức; sàng lọc và xử lý nhằm hạn chế tối đa các hiện tượng phản văn hóa

chính trị, phản đạo đức.

Sáu là, tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin, nâng cao hiệu quả quản trị điện tử của các cơ quan hành chính, trong đó, cần tiếp tục đẩy mạnh triển khai Chính phủ điện tử, Chính phủ số.

Kết luận

Có thể nói, Chính phủ kiến tạo không phải là mô hình mới, có tính đột phá, mà là sự kế thừa những điểm mạnh từ mô hình chính phủ điều chỉnh của kinh tế thị trường tự do và mô hình nhà nước kế hoạch hóa tập trung. Có thể hiểu, Chính phủ kiến tạo ở Việt Nam là Chính phủ đồng hành cùng thị trường, doanh nghiệp, sẵn sàng đánh thức các nguồn lực cho phát triển, bằng các biện pháp, cách thức khác nhau, dựa trên năng lực có thể định đoán, dự báo được xu thế vận động của tương lai. Trong bối cảnh Cách mạng công nghiệp 4.0 đã và đang tác động mạnh mẽ đến các nước trên thế giới, trong đó có Việt Nam thì việc đẩy mạnh xây dựng Chính phủ kiến tạo phát triển là yếu tố quan trọng để hiện thực hoá các mục tiêu mà Đại hội Đảng lần thứ XIII đã nêu ra: Đến năm 2025, là nước đang phát triển, có công nghiệp theo hướng hiện đại; đến năm 2030, là nước đang phát triển, có công nghiệp hiện đại, thu nhập trung bình cao; đến năm 2045, trở thành nước phát triển, thu nhập cao. Đồng thời, những thành quả nghiên cứu về Chính phủ kiến tạo của Việt Nam là rất quan trọng, góp phần cung cấp cơ sở lý luận và thực tiễn để chúng ta đẩy mạnh cải cách hành chính công theo tinh thần xây dựng Chính phủ kiến tạo.

Tài liệu tham khảo:

1. Đảng Cộng sản Việt Nam: Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021;
2. Báo cáo hiệu quả quản trị và hành chính công cấp tỉnh năm 2018, <http://papi.org.vn/bao-cao-va-du-lieu-papi>;
3. Nguyễn Xuân Phúc (2016), Chính phủ kiến tạo và hành động - động lực mới cho phát triển, Bài phát biểu tại Diễn đàn phát triển Việt Nam, VDF 2016 tổ chức ngày 9/12/2016; <http://thutuong.chinhphu.vn/Home/Chinh-phu-kien- tao-va-hanh-dong--dong-luc-moi-cho-phat-trien/201612/25860.vgp>, truy cập ngày 2/11/2017;
4. Nguyễn Trọng Bình (2018), "Một số vấn đề lý luận về đánh giá quản trị công", Tạp chí Tổ chức Nhà nước, số 10/2018;
5. Nguyễn Trọng Bình (2020), Xây dựng Chính phủ kiến tạo ở Việt Nam hiện nay – tiếp cận từ lý luận quản trị tốt. Tạp chí Nghiên cứu Lập pháp số 08 (408), tháng 4/2020.

Thông tin tác giả:

TS. Nguyễn Thanh Quý

Học viện Tài chính

Email: Nguyenthanhquy@hvtc.edu.vn